AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikasının
Elm və Təhsil Nazirliyinin
329/3-2-548F/2025 **nömrəli** 08.09 **2025-ci il**
tarixli əmri ilə təsdiq edilmişdir.

ƏSLİ İLƏ DÜZDÜR

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ * VƏTƏNDAŞLARA XİDMƏT VƏ SƏNƏDLƏRLƏ İŞ ŞÖBƏSİ

MAGİSTRATURA SƏVİYYƏSİNİN İXTİSAS ÜZRƏ

TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın şifri və adı: 7002015 – Sosiologiya

BAKI – 2025

1. Ümumi müddəalar

1.1. Magistratura səviyyəsinin **7002015 - Sosiologiya** ixtisası üzrə təhsil proqramı (bundan sonra – təhsil proqramı) "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına, eləcə də "Ali təhsilin magistratura səviyyəsi üzrə ixtisasların Təsnifatı"na, qabaqcıl beynəlxalq təcrübə və əmək bazarının tələblərinə uyğun olaraq hazırlanmışdır. 1.2. Təhsil proqramının məqsədləri aşağıdakılardır:

- ixtisas üzrə məzunun səriştələrini, ixtisasın çərçivəsini, fənlər üzrə tədris və təlim metodlarını, qiymətləndirmə üsullarını, təlim nəticələrini, kadr hazırlığı aparmaq üçün infrastruktur və kadr potensialına olan tələbləri, təhsilalanın təcrübə keçmə, işə düzəlmə və təhsilini davam etdirmə imkanlarını müəyyənləşdirmək;
- təhsilalanları və işəgötürənləri məzunların əldə etdiyi bilik, bacarıq və təlim nəticələri ilə tanış etmək;
- təhsil proqramı üzrə kadr hazırlığının bu proqrama uyğunluğunun qiymətləndirilməsi zamanı prosesə cəlb olunan tərəfdaşları məlumatlandırmaq.

1.3. Təhsil proqramı, tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə magistr hazırlığını həyata keçirən bütün ali təhsil müəssisələri üçün məcburidir.

1.4. Təhsilalanın 5 (beş) günlük iş rejimində həftəlik auditoriya və auditoriyadankənar ümumi yükünün həcmi 45 akademik saatdır (xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisələri istisna olmaqla). Bu zaman auditoriya saatlarının həcmi 12-16 akademik saat təşkil edir. Peşəkar məqsədlər üçün dərindən öyrənilən ixtisaslaşmalar üzrə həftəlik dərs yükünün həcmi dəyişdirilə bilər.

1.5. Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən ixtisasın həmin müəssisədə kadr hazırlığı aparılan hər bir ixtisaslaşması üzrə ayrıca təhsil proqramı hazırlanmalıdır. Hər bir ixtisaslaşma üzrə təhsil proqramı müvafiq ixtisasın təhsil proqramındakı bölmələrlə yanaşı, həmin ixtisaslaşma üzrə tədris və təlim metodları, təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi üsulları, təcrübələrin təşkili və qiymətləndirilməsi və s. bölmələri də əks etdirməlidir.

2. Məzunun səriştələri

2.1. Təhsil proqramının sonunda məzun aşağıdakı ümumi səriştələrə yiyələnməlidir:

- peşəkar fəaliyyəti çərçivəsində gözlənilməz və mürəkkəb məsələləri müstəqil şəkildə həll edə bilmək;
- müvafiq fəaliyyət və metodları təklif etmək, planlaşdırmaq, onların cari və perspektiv nəticələrini təhlil etmək;
- fəaliyyət və ya təhsil sahəsi ilə bağlı problemlərin səbəblərini araşdırmaq, konkret vaxt çərçivəsində və məhdud informasiya şəraitində onları həll edə bilmək;
- fəaliyyət və ya təhsil sahəsi ilə bağlı problemlərin həlli zamanı müvafiq texnologiya və metodları seçmək və onlardan istifadə etmək, həmçinin gözlənilən nəticələri müəyyənləşdirmək, dəyərləndirmək və qiymətləndirmək;
- fəaliyyət və ya təhsil sahəsi ilə bağlı problemlərin həlli zamanı öz fəaliyyətini tənqidi şəkildə dəyərləndirmək;
- fəaliyyət və ya təhsil sahəsi ilə bağlı problemləri Azərbaycan dilində və bir xarici dildə şifahi və yazılı olaraq təqdim etmək, əsaslandırmaq, həmçinin mütəxəssis və qeyri-mütəxəssislərlə birgə müvafiq müzakirələrdə iştirak etmək;
- müxtəlif üsullarla öz bilik və səriştələrini başqalarına ötürə bilmək;

- istənilən şəraitdə etik davranış qaydalarına uyğun şəkildə fəaliyyət göstərmək, şəxsi davranışlarının etik aspekt və imkanlarını, məhdudiyyətlərini və sosial rolunu anlamaq;
- davamlı öyrənmə və peşəkar inkişafla bağlı özünün və digərlərinin ehtiyaclarını qiymətləndirmək, həmçinin müstəqil öyrənmə üçün zəruri olan səmərəli metodlardan istifadə edə bilmək.

2.2. Təhsil proqramının sonunda **7002015 - Sosiologiya ixtisasının ixtisaslaşmaları** üzrə məzun aşağıdakı peşə sərişdələrinə yiyələnməlidir.

Siyasətin sosiologiyası ixtisaslaşması üzrə: ○ Siyasi və sosial prosesləri – statistik və keyfiyyət metodlarla təhlil etmək;

- Siyasətin sosiologiyası sahəsində məlumat toplama, qiymətləndirmə və etika prinsiplərini nəzərə alaraq araşdırma aparmaq;
- Müasir siyasi nəzəriyyələri (populizm, elita nəzəriyyəsi, dövlətin güc mexanizmləri və s) tənqidi analiz etmək;
- Müasir siyasi problemləri sosial kontekstdə təhlil etmək və alternativ həll yolları təklif etmək; ○ Fokus qrupları təşkil etmək, müsahibələr keçirmək, akademik və praktik əlaqələr qurmaq; ○ Qruplarla effektiv müzakirə aparmaq və əməkdaşlıq etməklə layihə işlərində sinerji yaratmaq.

İdarəetmənin sosiologiyası ixtisaslaşması üzrə:

- İdarəetmə sosiologiyasının nəzəri və tətbiqi komponentlərini bilmək və tətbiq etmək; ○ Sosial sistemlərin idarə olunmasında yaranan problemlərin həlli istiqamətində praktikada reallığın təhlilinə sosioloji yanaşmaları tətbiq etmək;
- Sosial sistemlərdə idarəetməni üç səviyyədə (dövlət səviyyəsində, təşkilatda və qrupda) sosioloji baxımdan müqayisəli təhlil etmək;
- Sosial sistemə təsir edən subyekti, idarəetmə obyektini, daxili və xarici mühiti və faktorları müəyyənləşdirə bilmək;
- Qruplarda əməkdaşlıq yolu ilə sinerji yaratmaq, münaqişələrin həlli və idarəetmə proseslərinin tənzimlənməsi bacarıqlarını inkişaf etdirə bilmək;
- Sosial-siyasi problemlərin kompleks şəkildə analiz bacarığı və (əsas səbəblər (root-cause) identifikasiyası ilə strategiyalar təklif edə bilmək.

Sosioloji tədqiqatlar ixtisaslaşması üzrə: ○ Sosial hadisələri elmi baxımdan analiz etmək, empirik tədqiqatlar aparmaqla məlumatları statistik və keyfiyyət metodları ilə təhlil edə bilmək;;

- Sosial tədqiqat metodlarının (sorğular, müşahidələr, fokus qruplar və dərinləşdirilmiş müsahibələr) tətbiqi və nəticələri elmi əsaslarla təqdim etmək;;
- Sosial problemlərin səbəb-nəticə əlaqələrini müəyyənləşdirmək və müvafiq sosial siyasətlərin hazırlanmasında istifadə edilə biləcək tövsiyələr verə bilmək ;
- Elmi-tədqiqat layihələri çərçivəsində komanda ilə işləmək, layihə planlaşdırması və nəticələrin interpretasiyası sahəsində bacarıqlarını inkişaf etdirə bilmək;
- Akademik və tətbiqi tədqiqatlarda etika prinsiplərinə riayət etmək və sosial məsuliyyət anlayışını nəzərə alaraq, cəmiyyətin ehtiyaclarına cavab verən araşdırmalar apara bilmək; ;
- Rəqəmsal tədqiqat mühitlərində işləmək, verilənlər bazaları ilə işləmə və sosial məlumatları vizuallaşdırmaq kimi texnoloji bacarığını inkişaf etdirmək.

3. Təhsil proqramının strukturu

3.1. Təhsil proqramının mənimsənilməsinin normativ müddəti və məzunlara verilən ali elmi-ixtisas dərəcəsi:

İxtisaslaşmaların adları	Verilən dərəcə	Əyani forma üzrə təhsil müddəti	Kreditlərin sayı
Siyasətin sosiologiyası	Magistr ali elmi-ixtisas	2 il	120
İdarəetmənin sosiologiyası			
Sosioloji tədqiqatlar			

3.2. Təhsil proqramı ixtisasdan (ixtisaslaşmadan) asılı olaraq 120 (2 il) AKTS kreditindən ibarət olmalıdır. Hər semestrdə 5 fəndən çox olmamaq şərti ilə 30 kredit nəzərdə tutulmuşdur. Kreditlər aşağıdakı şəkildə bölüşdürülür:

Sıra sayı	Fənnin adı	AKTS krediti
1	**Tədqiqat metodları** *Bu fənn kəmiyyət və keyfiyyət tədqiqat metodlarının, ölçmə, tədqiqat dizaynı və təhlilin qarşılıqlı asılılığına diqqət yetirir. Fənn çərçivəsində tədqiqat səriştələri, kitabxana və internet resurslarından məlumat qaynağı kimi istifadə edilməsi, verilənlərin araşdırılması, təhlil edilərək təqdim edilməsi kimi keyfiyyətin aşılanmasını nəzərdə tutur.*	6
2	**Akademik yazı və etika** *Bu fənnin məqsədi akademik yazı, danışıq və dürüstlüyün əsaslarını öyrətmək, magistrantların elmi məqalə, dissertasiya, esse və digər akademik sənədləri peşəkar şəkildə yazmaq, konfrans, simpozium, seminar və elmi diskussiyalarda peşəkar şəkildə danışmaq, nəşr etikası bacarıqlarını inkişaf etdirməkdir. Fənn təhsilalanlara akademik üslub, mənbələrdən düzgün istifadə, istinad qaydaları və etik normalar haqqında bilik və səriştələr verəcəkdir.*	6
3	**Tədqiqat analitikası** *Bu fənnin tədrisi məlumat təhlili prosesi, məlumat növləri, məlumatların toplanma mənbələri, məlumat təhlili üzrə strategiyanın qurulması, məlumatların təhlil üçün hazırlanması və təmizlənməsi, təhlil üçün məlumatların sistemləşdirilməsi, məlumatların vizuallaşdırılması, sahəyə uyğun olaraq təhlillərdə istifadə olunacaq proqram təminatları ilə tanışlıq ("Excel", "SPSS", "Stata", "R", "MAXQDA", "Matlab", "Python" və s. kimi), ixtisas sahəsində tədqiqatlarda istifadə olunan təhlil metodları ilə təhlillərin aparılması (statistik testlər və təhlillər, kəmiyyət və keyfiyyət təhlilləri, eksperimental təhlillər, anket və sorğu təhlilləri və s. kimi) və təhlillərin əsasında müvafiq rəylərin hazırlanmasını nəzərdə tutur.*	6

4	**Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən məcburi fənlər**[1] *ixtisaslaşmadan asılı olaraq buraya daxil edilən fənlər hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən fərdi qaydada müəyyən edilir və həmin ixtisaslaşmanın təhsil proqramında öz əksini tapır.*	72
...	**Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən seçmə fənlər**[2]	

	Müvafiq fənlər hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən fərdi qaydada ixtisaslaşmadan asılı olaraq müəyyən edilir və həmin ixtisaslaşmanın təhsil proqramında əksini tapır.	
Təcrübə		
...	**Elmi-pedaqoji təcrübə**	6
...	**Elmi tədqiqat təcrübəsi**	6
Dissertasiya işi		
...	**Magistrlik dissertasiyası**	18
CƏMİ		**120**

4. Proqramın və hər bir fənnin təlim nəticələri

4.1. Bu təhsil proqramı üzrə məzunlar təhsil və ya fəaliyyət sahəsi ilə bağlı əsas anlayışlar, nəzəri prinsip və tədqiqat metodları haqqında sistemli, ümumi təsəvvürə və geniş biliyə malik olmalı, konkret (ixtisaslaşmış) təhsil və ya fəaliyyət sahəsində dərin biliklərə yiyələnməlidirlər.

4.2. İxtisaslaşmanın təhsil proqramının hər bir fənn üzrə təlim nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi və hər bir fənnin sillabusunun hazırlanması ali təhsil müəssisəsinin/akademik heyətin səlahiyyətindədir.

4.3. İxtisaslaşma üzrə proqramın təlim nəticələri Əlavə 1-də müəyyən olunur. Fənlər üzrə təlim nəticələri isə hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyənləşdirilir. Təlim nəticələri matrisində (Əlavə 2) fənlərlə təhsil proqramının təlim nəticələri arasındakı əlaqə əks olunmalıdır.

4.4. Təhsil proqramının cəmiyyətin və əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına cavab verən elmi və praktiki məzmunu təmin etməsi məqsədilə fənlərin sillabusları müntəzəm şəkildə yenilənməlidir.

---

[1] Burada "fənlər" dedikdə fənlərlə yanaşı, layihələr (eləcə də "Capstone" layihəsi), yaradıcılıq işi, laboratoriya işləri və digər aidiyyəti tədris fəaliyyətləri (olduğu təqdirdə) başa düşülür. Bu fənlər akademik heyətin təcrübəsi, tədqiqat infrastrukturu, yerli və beynəlxalq iş imkanları nəzərə alınaraq ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir və müvafiq ixtisaslaşma üzrə qəbul olan təhsilalan üçün məcburi xarakter daşıyır. Bu bölmədə minimum 4 fənn olmalıdır.

[2] Burada "fənlər" dedikdə fənlərlə yanaşı, layihələr (eləcə də "Capstone" layihəsi), yaradıcılıq işi, laboratoriya işləri və digər aidiyyəti tədris fəaliyyətləri (olduğu təqdirdə) başa düşülür. Bu fənlər akademik heyətin təcrübəsi, tədqiqat infrastrukturu, yerli və beynəlxalq iş imkanları nəzərə alınaraq ali təhsil müəssisəsi tərəfindən təklif edilir. Sözügedən fənlər müəyyən edilən zaman əmək bazarının təklifləri də nəzərə alınır və bu məqsədlə ali təhsil müəssisələri və əmək bazarı nümayəndələrindən ibarət işçi qrupunun yaradılması tövsiyə olunur. Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər

5. İnfrastruktur və kadr potensialı

5.1 Təhsil proqramlarının səmərəli həyata keçirilməsi üçün ali təhsil müəssisəsi aşağıdakı infrastruktura malik olmalıdır: ixtisaslaşmış tədris otaqları və tədqiqat laboratoriyaları, müasir kompüter sinifləri, stabil internet bağlantısı, statistik analiz proqramları (SPSS, STATA, R və s.), rəqəmsal elmi bazalara və elektron kitabxanalara çıxış imkanları, zəngin ixtisaslaşdırılmış kitabxana fondu, eləcə də empirik tədqiqatlar üçün sorğu və məlumat toplama alətləri. Kadr potensialı isə sosiologiya və sosial elmlər sahəsində ixtisaslaşmış professor-müəllim heyətindən, müasir tədqiqat metodlarına bələd olan, elmi fəaliyyətlə fəal məşğul olan gənc tədqiqatçılardan, xaricdə təhsil almış mütəxəssislərdən və həmçinin praktik idarəetmə təcrübəsinə malik dövlət və ictimai sektor nümayəndələrindən ibarət olmalıdır.

5.2. Ali təhsil müəssisələrinin tədrisə cəlb olunan akademik heyəti, bir qayda olaraq, elmi dərəcəyə malik olur. Elmi dərəcəsi olmayan, lakin müvafiq sahədə ən az 5 il iş təcrübəsi olan mütəxəssislər də tədrisə cəlb oluna bilərlər.

---

təhsilalanlar üçün seçmə xarakter daşımalı, eləcə də təhsilalanların xarici mübadilə proqramlarında iştirakına şərait yaratmalıdır. Bu bölmədə minimum 3 fənn olmalıdır.

5.3. Magistrlik dissertasiyalarına elmi rəhbərlik, bir qayda olaraq, elmi ada və ya elmi dərəcəyə sahib olan şəxslər tərəfindən həyata keçirilir.

6. Karyera imkanları və ömürboyu təhsil

6.1. 7002015 - Sosiologiya ixtisasının ixtisaslaşmaları *üzrə məzunlar aşağıdakı sahələrdə və peşələrdə işləmək imkanı əldə edirlər:*

Sosiologiya ixtisası üzrə ixtisaslaşmış məzunlar dövlət qurumlarında siyasi ekspert, qanunvericilik üzrə məsləhətçi, idarəetmə mütəxəssisi, proqram meneceri, tədqiqatçı və analitik kimi, ali məktəblərdə müəllim və elmi işçi, beyin mərkəzlərində və sosial tədqiqat institutlarında isə araşdırmaçı kimi fəaliyyət göstərə bilərlər. Onlar sosial siyasət, idarəetmə, əhali, təhsil, səhiyyə, miqrasiya və urbanizasiya sahələrində tədqiqatlar apararaq qərarverici orqanlara sübutlara əsaslanan məlumatlar təqdim edə bilirlər. Media, vətəndaş cəmiyyəti, karyera mərkəzləri və özəl sektor da bu ixtisas üzrə məzunlar üçün real karyera sahələridir. Ömürboyu təhsil bu imkanları genişləndirir: rəqəmsal və analitik bacarıqların artırılması, peşəkar sertifikat proqramları, təlim və staj imkanları məzunların əmək bazarında rəqabətqabiliyyətini gücləndirir və onların müxtəlif sahələrə uyğunlaşmasını təmin edir.

6.2. Ali təhsil müəssisəsi təhsil proqramının məzunlarının məşğulluğuna dair müntəzəm sorğular keçirməli, eləcə də vakant iş yerlərinə dair məlumatları öz veb-səhifələrində yerləşdirməlidir.

6.3. Ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsini bitirən (magistrlik dissertasiyasını müdafiə edən), yaxud təhsili ona bərabər tutulan şəxslər (tibbi təhsildə həkim-mütəxəssis) fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya qəbul oluna bilərlər.

6.4. Təhsil müddətində əldə olunan bilik, bacarıq və yanaşmalar məzunların müstəqil şəkildə ömür boyu təhsil almaları üçün ilkin şərtlərdəndir.

Əlavə 1

Təhsil proqramı və tədris fəaliyyəti üzrə təlim nəticələri

Siyasətin sosiologiyası ixtisaslaşması üzrə Təhsil proqramın təlim nəticələri (PTN)
PTN 1. Sosial strukturlar, siyasi hakimiyyət və cəmiyyətin inkişaf mərhələləri haqqında fundamental anlayışları mənimsəyir və fəaliyyət prosesində istifadə edir.
PTN 2. Siyasi sosiologiyanın əsas nəzəriyyələri üzrə dərin biliklərə yiyələnir və bu bilikləri tətbiq edə bilir.
PTN 3. Sosial elmlərin həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət metodlarını tətbiq edərək tədqiqat layihəsi qura, həyata keçirə və nəticələrini hesabatlaşdıra bilir.
PTN 4. Sosial hadisələri nəzəri perspektivlərdən izləyib tənqid edir, ictimai problemlərə sistemli yanaşma göstərə bilir.
PTN 5. Siyasi ideologiyaların, siyasi mədəniyyətin və ictimai rəyin formalaşma mexanizmlərini təhlil edə bilir.
PTN 6. Qloballaşma, modernləşmə və demokratikləşmə proseslərinin cəmiyyətin siyasi strukturlarına təsirini qiymətləndirə bilir.

İdarəetmənin sosiologiyası ixtisaslaşması üzrə Təhsil proqramın təlim nəticələri (PTN)
PTN 1. Sosial strukturlar və idarəetmə sistemlərinin nəzəri təməlini mənimsəyir.
PTN 2. Makro/mikro səviyyədə təşkilat və idarəetmə modellərini analiz edə bilir.
PTN 3. Kəmiyyət (statistika, survey) və keyfiyyət (intervü, fokus qrup) metodlarla sorğu qura, həyata keçirə və nəticələrini emal edə bilir.
PTN 4. İdarəetmənin sosial və mədəni strukturunu analiz edib tənqidi yanaşma formalaşdırır.
PTN 5. Elmi etika prinsiplərinə əsaslanaraq, idarəetmədə şəxsi və ictimai məlumatların təhlükəsizliyini təmin edir.
PTN 6. Qlobal və lokal çərçivədə idarəetmə sistemlərinin fərqini anlayır və nəzərdən keçirir.

Sosioloji tədqiqatlar ixtisaslaşması üzrə Təhsil proqramın təlim nəticələri (PTN)
PTN 1. Sosioloji tədqiqatların təşkili və metodologiyasının əsas anlayış və yanaşmalarını bilir, idarəetmə ilə cəmiyyətin sosial altsistemləri arasındakı əlaqəni anlamaq bacarığı əldə edir.
PTN 2. Sosioloji tədqiqatda informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının əsasını və mahiyyətini bilir və sosioloji tədqiqatda informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişafının təhlili və tətbiqi bacarıqlarını əldə edir.
PTN 3. Marketinq tədqiqatlarının sosioloji metodları haqqında nəzəri və təcrübi bilikləri, bu biliklərin bazarın müxtəlif sahələrinin öyrənilməsində tətbiqi bacarıqlarını əldə edir.
PTN 4. Sosiologiyada statistik metodlar və məlumatların yeri və rolunu təhlil edir.

PTN 5. SPSS əsasını, mahiyyətini, tətbiq etmə metodlarını təhlil edir və onun sosioloji tədqiqatlarda əhəmiyyətini izah edir.
PTN 6. İdarəetmə sistemində sosioloji metodların əsas kateqoriyaları haqqında fikirləri qiymətləndirir.
PTN 7. Siyasi tədqiqatlarda sosioloji metodların əsaslarını, onların nəzəri və praktiki tətbiqini, bu metodların siyasi proseslərin təhlili və proqnozlaşdırılmasındakı əhəmiyyətini təhlil edir.

"Tədqiqat metodları" fənn üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. Elmi tədqiqatların aparılması üçün kəmiyyət və keyfiyyət tədqiqat metodlarını, onların xüsusiyyətlərini və tətbiq sahələrini fərqləndirə və məqsədyönlü şəkildə tətbiq edə biləcək.
FTN 2. Fəaliyyət sahələrində tədqiqat sualının formalaşdırılması, hipotezlərin və tədqiqat dizaynının (eksperimental və ya müşahidə xarakterli) qurulması bacarığına yiyələnəcək.
FTN 3. Elmi mənbələrdən (kitabxana, elmi bazalar, elektron resurslar və s.) sistematik istifadə edərək mövcud bilikləri toplaya və onlara əsasən tədqiqat çərçivəsini formalaşdıracaq.
FTN 4. Toplanmış verilənlərin ölçülməsi, statistik üsullarla işlənməsi, vizualizasiya edilməsi və tədqiqat məqsədlərinə uyğun olaraq təhlilini həyata keçirəcək.
FTN 5. Tədqiqat nəticələrini məntiqi strukturda təqdim etməyi, elmi məqalə və hesabatlar şəklində yazmağı, həmçinin nəticələri şifahi və yazılı formada auditoriyaya təqdim etməyi bacaracaq.
FTN 6. Tədqiqatın etik və metodoloji prinsiplərinə riayət etməklə müstəqil və ya qrup halında tədqiqat aparacaq, layihə və dissertasiya işlərinin hazırlanmasında metodoloji əsasları düzgün tətbiq edə biləcək.
"Akademik yazı və etika" fənn üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. Akademik yazının məqsədi, strukturu və üslub xüsusiyyətlərini anlayaraq elmi esse, dissertasiya, məqalə və digər akademik sənədləri məntiqi və peşəkar şəkildə yaza biləcək.
FTN 2. Fərqli akademik janrlarda (məqalə, dissertasiya, tezis, referat və s.) yazı tələblərinə uyğun kontent hazırlamağı və ideyaları ardıcıl və əsaslandırılmış formada ifadə etməyi bacaracaq.
FTN 3. Mənbələrlə işləmə bacarığına yiyələnərək akademik yazılarda müxtəlif istinad sistemlərindən (APA, MLA, IEEE və s.) düzgün istifadə etməyi və plagiatdan yayınmağı bacaracaq.
FTN 4. Elmi diskussiyalar, seminarlar, simpozium və konfranslarda çıxış etmək üçün akademik danışıq üslubunu mənimsəməklə fikirlərini peşəkar şəkildə təqdim etməyi bacaracaq.
FTN 5. Elmi fəaliyyət zamanı müəlliflik hüquqları, nəşr etikası və akademik dürüstlük prinsiplərini mənimsəyəcək və elmi araşdırmalarda bu prinsiplərə riayət edəcək.
FTN 6. Elmi tədqiqat və yazı prosesində qarşıya çıxan etik dilemmaları və düzgün davranış modellərini analiz edəcək və elmi mühitdə etik qərarlar verməyi bacaracaq.
"Tədqiqat analitikası" fənn üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. Məlumatların növlərini və tədqiqatın məqsədinə uyğun olaraq məlumatların toplanma üsullarını təyin etməklə elmi-tədqiqat üçün effektiv məlumat toplama strategiyası hazırlayacaq.

FTN 2. Tədqiqat məqsədlərinə uyğun olaraq məlumatların ilkin emalı (təmizlənməsi, kodlaşdırılması, strukturlaşdırılması) və təhlilə hazır vəziyyətə gətirilməsi proseslərini yerinə yetirəcək.
FTN 3. Fərqli proqram təminatlarında ("Excel", "EViews", "SPSS", "Python", "R", "Matlab" və s.) məlumatları analiz edərək sadə və mürəkkəb statistik göstəricilər əsasında nəticələr çıxaracaq.
FTN 4. Tədqiqatlarda istifadə olunan əsas təhlil metodlarını (kəmiyyət, keyfiyyət, qarışıq və eksperimental təhlil üsulları) sahəyə uyğun şəkildə tətbiq edərək analitik nəticələr əldə edəcək.
FTN 5. Analitik nəticələri vizual təqdimetmə alətləri (qrafiklər, diaqramlar, cədvəllər və s.) vasitəsilə elmi əsaslarla təqdim edəcək və nəticələri düzgün interpretasiya edəcək.
FTN 6. Tədqiqat nəticələrinə əsaslanaraq məntiqi və sübutlara əsaslanan elmi rəy, tövsiyə və ümumiləşdirmələr hazırlayaraq tədqiqat hesabatları və elmi sənədlər tərtib edə biləcək.

"Elmi-pedaqoji təcrübə" üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. İxtisasa aid akademik fənlərin proqramlarının hazırlanması, dərs planlarının tərtib edilməsi, mühazirə və praktiki məşğələlərin təşkili, təlim materiallarının seçilməsi və hazırlanması üzrə bacarıqlar qazanacaq.
FTN 2. Tədris prosesinin planlaşdırılması, auditoriya ilə işləmək, təlim strategiyalarının seçilməsi, tələbələrin fəallığını artırmaq üçün müasir təlim metodlarından istifadə etmə bacarığına yiyələnəcək.
FTN 3. Pedaqoji fəaliyyət zamanı fənnin məzmununu müasir elmi yeniliklərə əsaslanaraq formalaşdırmaq və tətbiq etmək bacarığını inkişaf etdirəcək.
FTN 4. Müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından (ICT), tədris proqram təminatlarından (CAD/CAM/CAE, simulyasiya proqramları, virtual laboratoriyalar) səmərəli istifadə etməyi öyrənəcək.
FTN 5. Tədris fəaliyyətində açıq və səlis akademik ünsiyyət qurmaq, öz bilik və tədqiqat nəticələrini auditoriyaya aydın və əsaslandırılmış formada çatdırmaq bacarığına malik olacaq.
FTN 6. Pedaqoji fəaliyyətin güclü və zəif tərəflərini müəyyən etməyi, refleksiya aparmağı və gələcək fəaliyyət üçün inkişaf istiqamətlərini müəyyən etməyi öyrənəcək.
"Elmi-tədqiqat təcrübəsi" üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. İxtisas sahəsində aktual elmi-tədqiqat mövzularını müəyyənləşdirmək, tədqiqatın məqsəd və vəzifələrini dəqiq formalaşdırmaq bacarığına malik olacaq.
FTN 2. Konkret tədqiqat məqsədlərinə uyğun müasir elmi-tədqiqat metodlarını (situasiya analizi, əməliyyat-taktiki təhlil, modelləşdirmə, statistik metodlar və s.) seçmək və səmərəli tətbiq etmək bacarığına yiyələnəcək.
FTN 3. Əldə etdiyi eksperimental və nəzəri məlumatların işlənməsi, sistemləşdirilməsi, nəticələrin emal edilməsi, statistik analizinin aparılması və nəticələrin şərh olunması üzrə bacarıqlar əldə edəcək.
FTN 4. Aparılmış tədqiqatların nəticələrini proseslərin optimallaşdırılması, tətbiqi və innovativ texnologiyaların işlənib hazırlanması istiqamətində tətbiq etmək bacarığına malik olacaq.
FTN 5. Tədqiqat nəticələrini elmi məqalə, hesabat, dissertasiya formatında təqdim etmək, elmi konfrans və seminarlarda çıxış etmək, elmi diskussiyalarda iştirak etmək bacarığı əldə edəcək.
FTN 6. Tədqiqat fəaliyyətində elmi etika prinsiplərinə (plagiatın qarşısının alınması, düzgün istinad qaydaları, müəllif hüquqlarına hörmət və s.) əməl etməyi və elmi məsuliyyəti dərk etməyi öyrənəcək.

"Magistrlik dissertasiyası" üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. Tədqiqat problemini əsaslandırmaq, məqsəd və vəzifələri dəqiq müəyyənləşdirmək, kompleks plan qurmaq, nəzəri və analitik üsullarla tədqiqatı tam həcmdə yerinə yetirmək bacarığına yiyələnəcək.
FTN 2. İxtisas sahəsində elmi-nəzəri və praktiki problemləri dərindən təhlil etmək, təhlükəsizlik risklərinin qiymətləndirilməsi və operativ qərarların qəbulunda müasir elmi yanaşmaları tətbiq etməklə problemlərin müstəqil həllini təqdim etmək bacarığını nümayiş etdirəcək.
FTN 3. Eksperimental və nəzəri nəticələrin riyazi modelləşdirilməsi, sistemli təhlili, analiz edilməsi və ümumiləşdirilməsi üzrə sərişte qazanacaq.
FTN 4. Əldə olunan elmi nəticələrin ixtisas üzrə tətbiqini əsaslandırmaq, praktik tövsiyələr hazırlamaq və innovativ yanaşmalar təqdim etmək bacarığı əldə edəcək.
FTN 5. Dissertasiya işinin məzmununu elmi auditoriya qarşısında aydın, əsaslandırılmış və strukturlaşdırılmış formada təqdim etmək, müdafiə etmək və elmi müzakirələrdə iştirak etmək bacarığına yiyələnəcək.
FTN 6. Dissertasiya işində elmi etika və intizam qaydalarına riayət etmək, müəllif hüquqlarına hörmət, istinad qaydalarına əməl etmək və öz tədqiqat fəaliyyətinə məsuliyyətlə yanaşmaq bacarığını nümayiş etdirəcək.

Əlavə 2

Təhsil proqramı və tədris fəaliyyətlərinin təlim nəticələrinin matrisi

Ali təhsil müəssisəsi aşağıdakı cədvəldən istifadə edərək ixtisaslaşmanın təhsil proqramının təlim nəticələrinin əldə olunmasına necə dəstək verdiyini müəyyənləşdirməlidir.

Tədris fəaliyyətinin (fənnin) adı	Proqramın təlim nəticələri					
	PTN 1	PTN 2	PTN 3	PTN 4	PTN 5	PTN 6
Tədqiqat metodları						
Akademik yazı və etika						
Tədqiqat analitikası						
Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən məcburi fənlər						
Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən seçmə fənlər						
Elmi-pedaqoji təcrübə						
Elmi tədqiqat təcrübəsi						
Magistrlik dissertasiyası						

Razılaşdırıldı:

Elm, ali və peşə təhsili şöbəsinin müdiri

Humanitar və sosial ixtisasları qrupu üzrə İşçi qrupunun həmsədrləri

Turxan Süleyman

Urxan Ələkbərov

Anar Bağırov